

ökad fattigvårdstunga så klar, att det torde vara på tiden att staten med sin lagstiftande makt träder emellan för att i ordningens och sedlighetens intresse undanrödja anledningen till det öfverklagade onda. Hvad som för detta ändamål erfordras är endast följande, hvilket jag härmedelst vördsamt föreslår Riksdagen att för sin del besluta, nemligen,
 att försäljning af öl, porter och vin hos så kallade landthandlare hädanefter måtte förbjudas samt Kongl. Förordningen af den 18 Juni 1864 i öfverensstämmelse härmed varda förändrad.

Stockholm den 24 Januari 1874.

J. M:son Englander.

N:o 30.

Af Herr J. M. Englander: Med förslag till vissa föreskrifter att tillämpas i afseende å sådana arbeten, som antagas mot dagaflöning eller på beting.

Då man tager i betraktande de talrika tillfällen till arbetsförtjenst, som till följd af en mängd jernvägsanläggningar och andra större arbetsföretag, ej mindre på Statens än enskildes bekostnad, numera i ojemförligt högre grad än förr stå den arbetande befolkningen i vårt land till buds, men på samma gång finner att, såsom erfarenheten visat, behållningen af denna arbetsförtjenst för de fleste blir så ytterst ringa, ja ofta ingen, utan snarare, till följd af ett utsväfvande och lastbart lefnadssätt, ökad fattigdom och elände, så kan man med skäl, såvida man i någon mån ömmar för sina medmänniskor, väl göra sig den frågan: kan och bör ej staten, det allmänna, göra något för att åt desse arbetare bereda

möjligheten af att i framtiden uppnå åtminstone en viss grad af ekonomiskt oberoende och dermed, relativt taladt, följande moraliskt? Måne det är med det helas väl öfverensstämmande, att tusentals unge, kraftfulle män, genom oförmåga att i ekonomiskt afseende se sitt eget bästa till godo, obehindradt få lägga grund till eller fortsätta sin andliga eller materiela förstöring? Frågans senare del skall, vågar jag tro, ingen jakande besvara. Återstår således endast att träffa det lämpligaste sättet, de bästa medlen för målets vinnande, desse arbetares räddning från fysisk och moralisk undergång.

Hvarje enskild husbonde är enligt lag skyldig att om sina tjenare och arbetare hafva en både moralisk och fysisk omvårdnad. Staten och enskilda större eller mindre bolag, som i sin tjenst hafva ett vida större antal arbetare än den enskilde, tyckas dock ej vilja vidkännas någon sådan ansvarsförbindelse, utan anse sig vara dem qvitt, så snart de gjort dem rätt, d. v. s. liqviderat det gjorda arbetet; och derom vore icke heller något att säga, så vida arbetarne i vårt land i allmänhet befunne sig på den grad af kunskaper och sedlighet, att de vore i stånd att sjelfve, utan andras mellankomst, se sina verkliga intressen till godo. Men så är, tyvärr, ej förhållandet. En hvar, som varit i tillfälle att betrakta lifvet bland till exempel jernvägsarbetarne, arbetarne vid åtskilliga fabriker eller andra större eller mindre arbetsföretag, offentliga eller enskilda, der arbetare i något större antal varit använde, måste medgifva, att en sparad penning, en bibehållen helsa, en god moral bland dem hör till undantagen, fattigdom, oakadt ett väl betaldt arbete, förstörd eller åtminstone förslappad kropp, dåliga seder till regeln. Och orsaken är lätt att finna. Arbetarne äro helt och hållet öfverlemnade åt sig sjelfve, utan all tillsyn och vård af arbetsgifvarne; förtjensterna äro goda, frestelserna nära, begären starka, förmågan att beherrska dem svag och man må ej undra öfver följderna! Arbetskraften är det enda arbetsgifvaren tager i anspråk, visserligen också det enda som han behöfver för ögonblicket; men framtiden måste också tagas med i räkningen. Och hvad medför väl denna framtid? Jo, för arbetaren olust för och oförmåga till att arbeta, för kommunen, och således indirekt äfven för staten, bördan att underhålla dylika medlemmar under återstoden af lifstiden.

Med anledning häraf vågar jag vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade för sin del besluta,

att vid hvarje större eller mindre publikt eller privat arbetsföretag, der arbetet utföres icke af lagstade tjenare utan af per dag eller på beting aflönte arbetare, ingen må till arbete antagas, som ej från pastor i den

församling der han är kyrkoskrifven företer så kalladt prestbetyg;

att arbetare, som gjort sig skyldig till fylleri eller andra förseelser i sedligt hänseende, genast skall afskedas, samt orsaken till entledigandet i arbetsbetyget införas;

att den del af arbetsförtjensten, som enligt ortens gångbara pris ej till kläder, föda och bostad under arbetstiden är behöflig, skall för arbetarens räkning insättas i sparbänk eller helst lifränte- eller kapitalanstalt, för att efter en viss tids förlopp af honom till kapital och ränta återbäras.

Stockholm den 24 Januari 1874.

J. M:son Englander.

N:o 31.

*Af Herr **A. Andersson** från Göteborgs län: Angående ändring af § 9 mom. 1 i gällande Bevillningsförordning.*

Vid tvänne föregående riksdagar har jag tagit mig friheten att till Riksdagens bepröfvande framlägga ett förslag till ändring i 9 § 1 mom. af gällande Bevillningsförordning, i syfte att bevillningen för kanalbolag måtte på enahanda sätt som för jernvägs- och bankbolag fördelas, allt i akt och mening att få kommunalutskylderna rättvist fördelade. Då för detta mitt förslag enahanda välgrundade skäl tala, som föranlätit Bevillnings-Utskottet och Riksdagen att vidtaga ändring uti förut gällande stadgande om bevillningens utgörande och fördelning för jernvägs- och bankbolag;